



Arolwg Amaethyddol a Garddwrol Mehefin 2021: Canlyniadau Cymru

23 Tachwedd 2021
SDR 362/2021

Mae'r Arolwg Amaethyddol a Garddwrol wedi'i gynnal ym mis Mehefin ers 1867 er mwyn darparu amcangyfrifon o weithgarwch amaethyddol yng Nghymru bob blwyddyn. Cynhaliwyd arolwg 2021 ar ei ffurf arferol ar ôl ychydig o newidiadau yn 2020 oherwydd pandemig COVID-19 ([gweler Newidiadau yn 2021](#)).

Mae'r Bwletin hwn yn rhoi'r amcangyfrifon cyntaf o'r newidynnau allweddol o'r arolwg.

Canlyniadau allweddol



Mae 90% o arwynebedd tir Cymru yn cael ei ddefnyddio ar gyfer ffermio. Oherwydd natur y tir hwn, fe'i defnyddir yn bennaf ar gyfer magu defaid a gwartheg.



Mae'r cynnydd yn nifer y defaid ac ŵyn yn gwrthdroi'r gostyngiad o 0.5 miliwn a welwyd yn 2020.



Er na fu fawr o newid yng nghyfanswm y gwartheg a'r lloi a maint y fuches laeth, mae maint y fuches eidion yn parhau i ostwng.



Mae'r tir a ddefnyddir ar gyfer tyfu grawnfwyd yng Nghymru yn cyfrif am lai na 3% o arwynebedd yr holl dir amaethyddol.

Ynglŷn â'r datganiad hwn

Mae'r datganiad hwn yn cyflwyno amcangyfrifon am ddefnydd tir, da byw a llafur ar ffermydd Cymru yn 2021. Mae dadansoddiadau manylach i'w cael mewn rhai o'r allbynnau eraill a restrir yn yr adran Rhagor o Wybodaeth yn y Datganiad hwn.

Mae'r prif amcangyfrifon yn y datganiad hwn yn cael eu cymharu â'r amcangyfrifon cyfatebol o 2020.

Mae rhagor o wybodaeth am yr amcangyfrifon yn eu cyd-destun hanesyddol hirach i'w gweld ar waelod yr adran [Newidiadau yn 2021](#).

Yn y datganiad hwn

Newidiadau yn 2021 a chymariaethau	2
Defnydd tir	3
Defaid	5
Gwartheg	6
Da byw arall	6
Llafur	8

Newidiadau pwysig ar gyfer arolwg 2021

Cafodd pandemig COVID-19 gryn effaith ar gynllunio a chynnal yr arolwg y llynedd (gweler [Canlyniadau 2020](#) am ragor o fanylion). Fodd bynnag, llwyddwyd i gynnal arolwg eleni yn yr un ffordd ag arolygon a gynhaliwyd yn y blynyddoedd a fu. Cynhaliwyd yr arolwg eleni yn yr un fformat ag arolygon amaethyddol cyn 2020. Dyma'r prif wahaniaethau o gymharu ag 2020:

- Defnyddiwyd y fethodoleg samplu arferol, sef sampl haenog ar draws pob fferm (ymdrinnir â hyn yn y ddogfen gysylltiedig [Adroddiad Ansawdd](#)). Yn 2020, dim ond y ffermydd mwy o faint a gafodd eu samplu.
- Defnyddiwyd y set cwestiynau manylach sy'n arfer cael ei defnyddio ar gyfer yr arolwg. Ar gyfer arolwg 2020, fe'i crynhowyd yn set o newidynnau allweddol a oedd yn caniatáu ar gyfer parhad tueddiadau bras yn yr agweddau hynny.
- Cynhaliwyd yr arolwg ddechrau mis Mehefin gan gyfeirio at y sefyllfa ar y fferm ar 1 Mehefin. Gohiriwyd arolwg 2020 tan ddiwedd mis Awst ond gan gadw'r dyddiad cyfeirio arferol, sef dechrau mis Mehefin. Mae'n bosibl bod hynny wedi arwain at rai gwallau adrodd yn 2020 wrth i ffermwyr adrodd am y sefyllfa ar y pryd yn hytrach nag fel yr oedd ar y dyddiad cyfeirio.

Gwnaethom barhau â'r opsiwn o lenwi'r arolwg ar-lein (cyflwynwyd hynny yn 2020). Llenwyd 20% o'r holl ffurflenni gan ddefnyddio'r dull hwnnw – yr un ffigur ag yn 2020.

Cymharu â blynyddoedd blaenorol

Y canlyniadau a gyflwynir yn y datganiad hwn yw'r amcangyfrifon allweddol cyntaf o'r arolwg eleni. Mae'r rhain yn cael eu cymharu â'r amcangyfrifon o arolwg 2020 gan amlaf.

Yn aml, y cyd-destun hanesyddol sy'n rhoi'r persbectif pwysicaf ar niferoedd heddiw – boed hynny ar draws nifer o'r blynyddoedd diweddaraf neu dros gyfnod hwy.

Felly mae taenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn ac ynddi:

- Restr lawn o newidynnau hyd at 2021: cyfres amser (1998-2021) sy'n dangos sut mae'r newidynnau allweddol yn rhannu'n is-gategoriâu manylach. Sylwer nad oes rhai o'r manylion hyn ar gael ar gyfer 2020 o ganlyniad i'r arolwg llai a gynhaliwyd y llynedd. (gweler [datganiad ar ganlyniadau Arolwg 2020](#) am ragor o fanylion)
- Y cyd-destun hanesyddol: cyfres amser sy'n dyddio'n ôl i 1867 ac sy'n dangos y tueddiadau yn y dangosyddion allweddol yn y tymor hir.

Yn ogystal, mae'r [datganiad ar Ganlyniadau Arolwg 2019](#) yn cynnwys rhywfaint o sylwebaeth sy'n tynnu sylw at y prif ffactorau sy'n cyfrannu at y tueddiadau hyn.

Yr ymateb i'r arolwg

Unwaith eto, roedd y gyfradd ymateb ar gyfer arolwg 2021 yn uwch ar 51%. Mae hynny i'w groesawu'n fawr, yn enwedig ar ôl sawl blwyddyn lle gwelwyd gostyngiad yn y cyfraddau

tan y llynedd. Fel bob amser, mae Llywodraeth Cymru yn ddiolchgar iawn i'r holl ffermwyr hynny a roddodd o'u hamser i lenwi'r arolwg.

Adran 1: Defnydd tir amaethyddol yng Nghymru

Mae tirwedd, ansawdd pridd a hinsawdd Cymru yn cyfyngu ar y defnydd y gellir ei wneud o'r tir. Mae rhan fwyaf o Gymru yn fryniog neu'n fynyddig ac mae hynny, ynghyd ag ansawdd pridd cymharol wael a hinsawdd wlyb, yn golygu mai dim ond pori defaid a gwartheg y gellir ei wneud ar y rhan fwyaf o'r tir.

Mae Arolwg Amaethyddol Cymru yn casglu gwybodaeth am dir a ddefnyddir ar ffermydd (sydd naill ai'n eiddo i rywun neu'n cael eu rhentu). Nid yw'r wybodaeth hon yn cynnwys defnydd o dir comin. Mae rhyw 180,000 hectar ohono yng Nghymru. Nid yw tir comin yn cael ei gynnwys gan ei fod yn cael ei ddefnyddio gan grwpiau o ffermydd sydd â hawliau ar gomin penodol, yn hytrach na chael ei ddefnyddio gan un fferm yn unig.

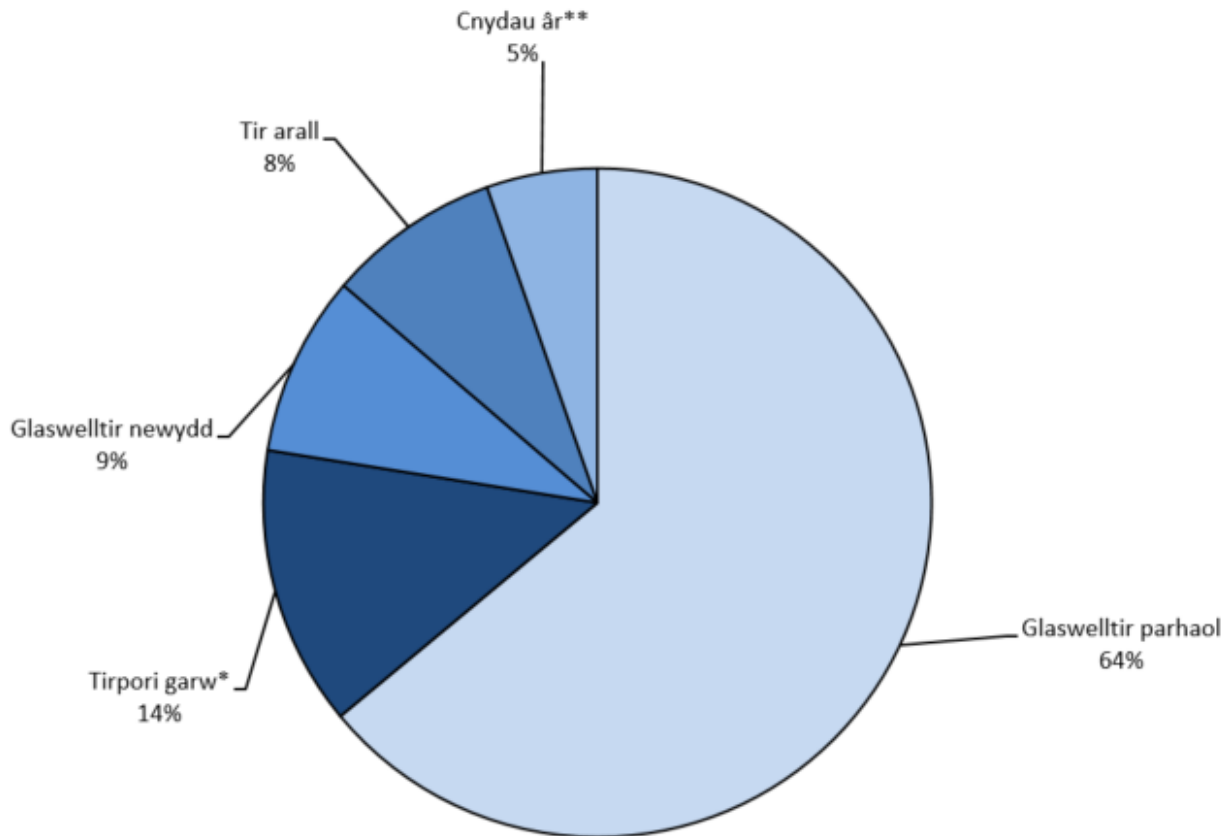
Y data diweddaraf

Dyma brif ffigurau'r amcangyfrifon yn arolwg 2021 ar gyfer defnydd o dir amaethyddol:

- Gwelwyd cynnydd o 5.1% yng nghyfanswm y tir ar ddaliadau i **1,783,900 hectar** ym mis Mehefin 2021. O'i gyfuno â'r 180,300 hectar o dir pori garw ar dir comin, mae hynny'n golygu bod 90% o holl arwynebedd tir Cymru yn cael ei ddefnyddio at ddibenion amaethyddol.
- Roedd **94,300** hectar o gnydau â'r ym mis Mehefin 2021. Nid oes ffigur cymharol ar gyfer mis Mehefin 2020 gan fod hyn yn cynnwys 1,400 o fraenar di-gnwd, na chafodd ei gasglu fel eitem ar wahân yn 2020. Fodd bynnag, roedd yr amcangyfrif o arwynebedd (heb gynnwys braenar di-gnwd) yn 2020 yn 82,700, felly mae'n go debyg bod hwn yn gynnydd sylweddol.

Mae defnydd o dir ar ddaliadau yng Nghymru yn 2021 i'w weld isod:

Siart 1: Rhaniad tir ar ddaliadau amaethyddol yn ôl defnydd 2021



*Tir pori garw lle mae gan y deiliad yr unig hawliau (h.y. nid yw'n cynnwys tir pori garw ar dir comin)

** Mae'n cynnwys garddwriaeth (llysiau a ffrwythau a dyfir yn yr awyr agored, stoc galed a thai gwydr)

Mae'r gyfres hanesyddol yn dangos bod arwynebedd y tir ar ffermydd wedi cynyddu'n gyson bob blwyddyn. Mae'r arwynebedd presennol (1,783,900 hectar) 17% yn fwy na'r hyn a oedd yn cyfateb iddo ym 1998. Mae cymariaethau â systemau eraill (fel Taliadau Gwledig Cymru) yn dangos nad yw hwn yn gynnydd gwirioneddol.

Mae'n debyg bod hyn wedi digwydd oherwydd bod tir yn cael ei gyfrif ddwywaith. Realiti ffermio yw bod deiliadaeth tir yn broses gyfnewidiol. Mae tir yn cael ei brynu a'i werthu, ei rentu a'i osod drwy'r amser. Mae ceisio dilyn yr holl newidiadau hyn a chadw cofrestr gyfredol o ffermydd yn broblem.

Nid yw cadw gwybodaeth am ffermydd sy'n cael eu cofrestru o'r newydd yn broblem fel arfer. Bydd angen i ffermwr gofrestru er mwyn cael Cyfeirnod Cwsmer (CRN) at ddibenion taliadau a CPH (rhif daliad) er mwyn caniatáu iddo symud anifeiliaid. Felly, byddwn yn dod i wybod am ffermydd newydd wrth iddynt gofrestru am y tro cyntaf.

Mae'r broblem yn codi pan ddaw gweithgarwch ffermio i ben. Mae'r cofrestrriad yn parhau ond nid yw'r tir yn cael ei ffermio mwyach, neu mae'n cael ei roi ar osod i ffermwr arall

neu'n cael ei werthu. Felly, mae'n bosibl bod y tir yn cael ei gyfrif o dan ei gofrestrriad gwreiddiol a hefyd pan fydd yn dechrau cael ei ffermio o dan ei gofrestrriad newydd.

Mae'r Arolwg Amaethyddol yn dangos bod rhyw 15,000 o ddaliadau yr ystyrir eu bod yn economaidd anweithgar, h.y. mae tir yn gysylltiedig â nhw ond nid ydynt yn cael eu ffermio bellach. O'r herwydd, nid ydynt yn cael eu samplu ar gyfer yr arolwg.

Y cwestiwn allweddol yw faint o'r tir ar y ffermydd hyn sy'n cael ei ffermio mewn mannau eraill ac felly'n cael ei gyfrif ddwywaith?

Mae'r mater hwn yn un yr ydym yn bwriadu ymchwilio'n fanylach iddo yn y Flwyddyn Newydd, a byddwn yn cyhoeddi dadansoddiad cryno o'n casgliadau.

Adran 2: Defaid ac ŵyn yng Nghymru

Mae gwytnwch defaid yn golygu bod modd eu ffermio mewn bron pob rhan o Gymru. Mae defaid yn fwy cyffredin yn yr ucheldir ac mae'n bosibl mai dyma'r unig opsiwn busnes ymarferol yno. Er bod y costau cynnal a chadw a'r costau cyfalaf sy'n gysylltiedig â defaid yn gymharol isel, nid ydynt yn gwneud llawer o elw i'r ffermwr ychwaith. Felly, gall gweithgareddau eraill gael blaenoriaeth ar dir gwell.

Y data diweddaraf

Dyma'r prif ffigurau ar gyfer defaid ac ŵyn yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2021:

- Roedd cyfanswm y defaid ac ŵyn yng Nghymru yn **9.46 miliwn** – 5.3% yn uwch na'r ffigur ar gyfer y flwyddyn gynt. Mae'r ffigurau ar gyfer defaid ac ŵyn o fewn 1 y cant o'u lefelau yn 2019. Mae'n bosibl bod hynny'n dangos bod llai na'r rhifau gwirioneddol wedi cael eu hadrodd yn 2020 oherwydd bod yr arolwg wedi'i gynnal yn hwyr.
- Ac eithrio 2020, mae nifer y defaid a'r ŵyn yng Nghymru wedi aros ar lefel o ryw 9.5 miliwn ers sawl blwyddyn.

Dechreuodd nifer y defaid a'r ŵyn yng Nghymru dyfu yn ystod y 1970au, gan gyrraedd uchafbwynt o 11.8 miliwn ym 1999. Bu gostyngiad graddol yn y niferoedd dros y 10 mlynedd dilynol, ac mae'n bosibl mai'r hyn a oedd i gyfrif am hynny oedd y newidiadau i'r ffordd yr oedd Polisi Amaethyddol Cyffredin yr UE (PAC) yn cael ei weithredu, pan gafwyd gwared yn raddol ar gynlluniau a oedd yn seiliedig ar nifer y da byw a oedd yn cael eu cadw.

Mae'r ystadegau hanesyddol i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Ceir sylwebaeth fanylach ar y tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Adran 3: Gwartheg a lloi yng Nghymru

Mae gwartheg yn cael eu cadw'n bennaf am eu llaeth neu er mwyn cynhyrchu cig. Dyma'r sectorau godro ac eidion. Mae ffermydd yn dueddol o ganolbwyntio naill ai ar odro neu ar eidion. Mae ffermydd sy'n gwneud y ddau yn brin, ond mae rhai i'w cael. Mae ffermio gwartheg godro yn dueddol o greu enillion uwch ond mae'n gofyn am dir gwell a chryn fuddsoddiad cyfalaf. Yng Nghymru, mae gan ffermydd sydd â llawer o wartheg eidion lawer o ddefaid hefyd yn aml. Gall ffermydd eidion fagu'r anifeiliaid o'r cyfnod pan fyddant yn lloi nes iddynt gael eu hanfon i'r lladd-dy. Fodd bynnag, mae'n gymharol gyffredin yng Nghymru, yn enwedig ar yr ucheldir, i fagu'r anifeiliaid tan iddynt gyrraedd pwynt penodol ac yna'u symud i fferm arall lle byddant yn parhau i gael eu magu cyn cael eu hanfon i'r lladd-dy. Gall y ffermydd hynny fod ar diroedd isel yng Nghymru neu yn Lloegr.

Y data diweddaraf

Dyma'r prif ffigurau ar gyfer gwartheg yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2021:

- Roedd cyfanswm y gwartheg a'r lloi yng Nghymru yn **1,128,800** – cynnydd o 0.6% o gymharu â'r ffigur ar gyfer mis Mehefin 2020.
- Mae nifer y buchod godro 2+ oed sydd wedi bwrw llo wedi codi 1.3% i **255,400**. Mae'r diffiniad hwn yn cael ei dderbyn yn gyffredinol fel mesur o'r fuches odro.
- Gan ddefnyddio'r diffiniad cyfatebol, gostyngodd maint y fuches eidion 1.5% dros y 12 mis diwethaf i **159,500**.

Ers 2004, mae data am niferoedd gwartheg wedi bod ar gael drwy'r System Olrhain Gwartheg sy'n cael ei rheoli gan Wasanaeth Symud Gwartheg Prydain (BCMS), at ddibenion iechyd anifeiliaid yn bennaf.

Yn ystod y cyfnod hwnnw, mae cyferbyniad rhwng y tueddiadau a welwyd yn nifer y gwartheg llaeth a'r gwartheg eidion. Er bod nifer y gwartheg llaeth wedi cynyddu ychydig (4%), mae nifer y gwartheg eidion wedi gostwng gryn dipyn (24%).

Mae'r ystadegau hanesyddol i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Mae esboniad manylach o'r tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Adran 4: Da byw eraill yng Nghymru

Yn economaidd, y prif fathau o dda byw ar ffermydd masnachol yng Nghymru yw gwartheg a defaid. Y prif grwpiau eraill o dda byw yw dofednod a moch, ond yn achos y rheini, mae'r cynhyrchu'n digwydd mewn nifer cymharol fach o unedau mawr. Bydd y niferoedd a gedwir gan geidwaid eraill, nad ydynt yn fasnachol, yn gymharol fach.

O fewn y strwythur hwn, gall cynnydd neu ostyngiad mawr yn y niferoedd mewn ychydig o unedau gael effaith sylweddol ar yr amcangyfrifon cyffredinol. Ychwanegwyd nifer o unedau mawr eraill yn 2020 a 2021, a dyna sydd i gyfrif am y niferoedd uwch o foch a dofednod yn y blynyddoedd hynny.

Y data diweddaraf – Moch

Dyma'r prif ffigurau yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2021:

- Roedd gostyngiad o 4% yn nifer y moch yng Nghymru ym mis Mehefin 2021. Y cyfanswm ar hyn o bryd yw **27,200**. Mae mwyafrif (90%) yr anifeiliaid hynny'n cael eu cadw i'w pesgi (cynhyrchu cig) gyda'r gweddill yn cael eu defnyddio ar gyfer magu.

Er bod hwn yn ostyngiad o gymharu â 2020, mae ffigur 2021 yn dal yn uwch na'r niferoedd a welwyd yng Nghymru cyn 2020.

Y data diweddaraf – Dofednod

Dyma'r prif ffigurau yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2021:

- Cyfanswm y dofednod yng Nghymru ym mis Mehefin 2021 oedd **10,352,200** – roedd y rhan fwyaf ohonynt yn ieir bwyta neu'n frwyliaid (**6.5 miliwn**) ac ieir a gedwir ar gyfer wyau (**3.1 miliwn** o adar).

Mae'r gyfres hanesyddol ar gyfer y niferoedd o foch a dofednod i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Mae esboniad manylach o'r tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Ceffylau a geifr

Nid yw data am y grwpiau hyn o dda byw yn cael eu cyflwyno fel rhan o'r datganiad hwn er eu bod ar gael yn y daenlen sy'n cyd-fynd ag ef. Y rheswm dros hynny yw nad ydynt o gymaint o ddiddordeb â grwpiau eraill o dda byw yng nghyd-destun amaethyddol Cymru gyfan.

Yn sgil mecaneiddio, mae defnyddio ceffylau at ddibenion amaethyddol wedi dod i ben i bob pwrpas yn yr 21^{ain} ganrif. Efallai fod ychydig iawn yn cael eu defnyddio fel hyn ond ar safleoedd twristiaeth/amgueddfeydd y bydd hynny'n digwydd yn hytrach nag ar ffermydd gweithredol modern go iawn. Mae'r rhan fwyaf i'w gweld mewn stablau hurio, ysgolion marchogaeth neu'n cael eu cadw mewn caeau bychain neu stablau fel anifeiliaid anwes at ddibenion hamdden. Bydd rhai ffermydd yn ennill incwm ychwanegol drwy ddarparu gwasanaethau marchogaeth, stablau a stablau hurio.

Er bod rhai geifreoedd yng Nghymru, bydd y rhan fwyaf ohonynt yn gymharol fach ac ni fyddant yn fusnesau masnachol. Fel arfer, byddant yn cael eu defnyddio i bori er mwyn cynnal y tir ac, mewn rhai achosion, i gynhyrchu ychydig o laeth. Mae llond llaw o gynhyrchwyr llaeth mwy masnachol ond nid oes modd rhoi sylw iddyn nhw heb berygl o ddatgelu gwybodaeth am weithrediadau ffermydd unigol.

Adran 5: Llafur ar ddaliadau amaethyddol yng Nghymru

Mae'r amcangyfrifon a gyflwynir yn y datganiad hwn ar gyfer llafur ar ffermydd yn cael eu cyfyngu i niferoedd y prif ffermwyr ac i'r bobl hynny sy'n cael eu cyflogi i weithio ar y fferm. Gweler y sylwadau am ansawdd data isod i gael rhagor o wybodaeth ynghylch pam nad oes rhagor o fanylion yn cael eu cynnwys. Mae amcangyfrifon 2021 yn dangos y canlynol:

- Nifer y prif ffermwyr, cyfarwyddwyr, partneriaid busnes a'u gŵyr/gwagedd oedd **38,000**, cynnydd o 2% ers 2020.
- Mae'r nifer hwn yn cynnwys **17,800** o brif ffermwyr llawnamser a **20,200** o ffermwyr rhan-amser. Mae'r ffigurau hyn lawer yn nes at yr amcangyfrifon cyfatebol ar gyfer 2019 (na'r rhai ar gyfer 2020). Roedd yr amcangyfrifon ar gyfer 2020 yn dangos gostyngiad mawr yn nifer y prif ffermwyr rhan-amser. Y teimlad ar y pryd oedd mai'r hyn a allai fod i gyfrif am hynny oedd newidiadau i arferion gweithio yn ystod y cyfyngiadau symud a gyflwynwyd yn sgil COVID-19. Gallai addasu'r dull samplu fel ei fod yn cynnwys ffermydd mwy yn unig fod wedi effeithio ar ffigur 2020 hefyd.
- Nifer y bobl a gyflogwyd ar ffermydd ar 1 Mehefin 2021 oedd **12,400**. Mae'r ffigur hwn yn cyfateb yn fwy i nifer y gweithwyr a welwyd yn y blynyddoedd cyn 2020. Roedd y ffigur eithriadol o uchel a welwyd y llynedd (15,500) yn ganlyniad i gynnydd mawr yn nifer y gweithwyr achlysurol. Fel y nodwyd yn y datganiad y llynedd, mae'n bosibl bod modd priodoli hynny i'r amgylchiadau eithriadol yn 2020.

Mae'r diffiniad o brif ffermwyr yn un eithaf eang: mae'n cynnwys partneriaid busnes, cyfarwyddwyr cwmnïau ac unrhyw ŵr/gwraig i ffermwr, neu ei gysylltiadau busnes. Fodd bynnag, mae'n rhaid i unrhyw ŵr/wraig wneud rhywfaint o waith ar y fferm i gael eu cynnwys.

Yng Nghymru, mae'r rhan fwyf o'r gwaith bob dydd ar y fferm yn cael ei wneud gan y ffermwr a'i deulu agosaf. Gan amlaf, bydd y rhain yn cael eu cynnwys yn y diffiniad uchod o brif ffermwyr. Fel rheol, dim ond am gyfnodau byr ar adegau prysur o'r flwyddyn (e.e. ŵyna, cynhaeaf) neu i wneud tasgau arbenigol (e.e. cneifio, dipio) y bydd angen cymorth ychwanegol.

Bydd y gwaith arbenigol yn dueddol o gael ei wneud gan contractwyr nad ydynt yn cael eu cynnwys yng nghyfrif llafur yr Arolwg Amaethyddol. Y prif resymau dros hynny yw eu bod yn hunangyflogedig ac yn ffermwyr eu hunain yn aml (ac felly eisoes wedi'u cynnwys yn amcangyfrif yr arolwg).

Mae'r arolwg yn cael ei gynnal ar ffurf cipolwg ar un diwrnod penodol ddechrau mis Mehefin. Mae'r anwadalrwydd sy'n gysylltiedig â hynny yn ei gwneud yn anodd iawn gweld unrhyw duedd dros nifer o flynyddoedd. Gall ffactorau fel y tywydd benderfynu pryd mae pobl yn cael eu cyflogi yn ystod y flwyddyn, er enghraifft.

Rydym yn sylweddoli bod y diffiniadau o pwy ddylai gael eu cynnwys a sut dylid eu categoreiddio yn gallu creu anhawster. O'r herwydd, rydym wedi mynd ati ddwywaith yn

ystod y 10 mlynedd diwethaf i ddiwygio sut mae'r cwestiynau am lafur yn cael eu cyflwyno. Fodd bynnag, er bod newid geiriad y cwestiynau a'r ffordd y cânt eu cyflwyno yn gallu helpu o ran eglurder, mae angen cofio bod hynny hefyd yn gallu effeithio ar gysondeb wrth adrodd ar niferoedd.

Ansawdd Data a Methodoleg yr Arolwg

Cafodd [Adroddiad Ansawdd](#) cynhwysfawr, sy'n disgrifio'r ddwy agwedd hyn ar ddata'r arolwg ei gyhoeddi ym mis Chwefror 2021.

Cymariaethau â gweddill y DU

Mae arolygon cyffelyb yn cael eu cynnal yng ngwledydd eraill y DU. Mae dolenni at ganlyniadau Arolwg Amaethyddol Mehefin 2021 ar gyfer y gwledydd hynny i'w gweld isod.

- **Lloegr**

[Gwefan Gov.UK: Structure of the agricultural industry](#)

- **Yr Alban**

[Gwefan Llywodraeth yr Alban: Results of the June Scottish Agricultural Census](#)

- **Gogledd Iwerddon**

[Gwefan Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig Gogledd Iwerddon: Agricultural Census in Northern Ireland](#)

Mae'r canlyniadau ar gyfer y Deyrnas Unedig yn cael eu cyhoeddi gan [Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig](#).

[Canlyniadau dros dro](#)

(cyhoeddwyd 14 Hydref 2021)

[Canlyniadau terfynol](#)

(ar gael 16 Rhagfyr 2021)

Rhagor o wybodaeth am ystadegau amaethyddol yng Nghymru

Mae'r datganiad hwn yn rhoi prif ganlyniadau arolwg 2020 ar lefel Cymru gyfan. Bydd canlyniadau manylach yr arolwg yn cael eu darparu mewn allbynnau ar wahân yn y dyfodol. Mae'r prif allbynnau eraill sy'n ymwneud ag ystadegau amaethyddol yn cael eu rhestru isod:

- **[StatsCymru](#)**: dyma adnodd dadansoddi rhyngweithiol Llywodraeth Cymru ac mae ynddo nifer o dablau sy'n ymdrin â gwahanol agweddau ar yr Arolwg Amaethyddol dros y cyfnod rhwng 2007 a 2017. Mae'r gyfres hon wedi dod i ben dros dro wrth i waith arall gael ei flaenoriaethu yn ystod pandemig COVID-19. Rydym yn gobeithio ailgydio yn y gwaith hwn a chyhoeddi cyfres gyfredol yn y Flwyddyn Newydd.
- **[Ffeithiau a Ffigurau Ffermio](#)**: fersiwn llawer mwy cryno o Ystadegau Amaethyddol Cymru y bwriedir iddi gael ei defnyddio fel adnodd cyfeirio cyflym ar gyfer data lefel uchel. O'r herwydd, mae'n cael ei gyhoeddi ar ffurf copi caled ond gallwch wneud cais am y data. Mae Ffeithiau a Ffigurau Ffermio yn cael ei gyhoeddi bob blwyddyn hefyd.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2022.

- **[Ystadegau ar ardaloedd bach amaethyddol](#)**: dyma'r canlyniadau manylaf o'r Cyfrifiad Amaethyddol a gynhelir ym mis Mehefin bob blwyddyn. Er mwyn diwallu'r anghenion cynyddol am ystadegau amaethyddol manwl, mae'r bwletin hwn yn amlinellu'r cyfaddawd rhwng manylder ac ansawdd data ac yn darparu set ddata sy'n ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng y ddau ar gyfer y defnyddiwr.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2022.

- **[Incymau Fferm yng Nghymru](#)**: mae'r bwletin blynyddol hwn yn cyflwyno canlyniadau'r Arolwg o Fusnesau Ffermio a gynhelir gan Brifysgol Cymru, Aberystwyth ar ran Llywodraeth Cymru.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2021.

Mae ystadegau amaethyddol Cymru ar gael ar gyfer cyfnod hanesyddol hir, ac mae'r data hynny ar gael ar ffurf taenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. I gael rhagor o wybodaeth am ystadegau amaethyddol Cymru, gallwch gysylltu â ni drwy ddefnyddio un o'r ffyrdd a nodir ar y dudalen flaen.

Mae rhagor o wybodaeth gyffredinol am amaethyddiaeth i'w gweld o dan y pwnc [Ffermio a Chefn Gwlad](#) ar wefan Llywodraeth Cymru.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae'r [Swyddfa Rheoleiddio Ystadegau](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf Ystadegau a'r Gwasanaeth Cofrestru 2007, ac mae'n cadarnhau eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu bod yr ystadegau swyddogol yn bodloni'r safonau uchaf o ran dibynadwyedd, ansawdd a gwerth cyhoeddus.

Dylai'r holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd ar y Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Rhoddir statws Ystadegau Gwladol iddynt ar ôl i gangen reoleiddio Awdurdod Ystadegau'r DU gynnal asesiad. Mae'r Awdurdod yn ystyried a yw'r ystadegau'n bodloni'r safonau uchaf o ran cydymffurfio â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ei ychwanegu at benderfyniadau a thrafodaethau cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw sicrhau bod yr ystadegau'n cydymffurfio â'r safonau a ddisgwylir ar gyfer Ystadegau Gwladol. Os bydd gennym unrhyw bryderon ynghylch a yw'r ystadegau hyn yn dal i fodloni'r safonau priodol, byddwn yn trafod y pryderon hynny gyda'r Awdurdod ar unwaith. Gellir dileu statws Ystadegau Gwladol ar unrhyw adeg pan na fydd y safonau uchaf yn cael eu cynnal, a'i ailgyflwyno pan fydd y safonau wedi'u hadfer.

Cynhaliwyd y gwiriad cydymffurfio diwethaf ar yr ystadegau hyn yn unol â'r Cod Ymarfer yn 2018. [Gwiriad Cydymffurfio ar gyfer Ystadegau Amaethyddol](#)

Ers adolygiad diweddaraf y Swyddfa Rheoleiddio Ystadegau, rydym wedi parhau i gydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Mae hynny'n cynnwys:

- Cyflwyno'r opsiwn i lenwi'r arolwg ar-lein.
- Parhau i ddefnyddio iaith glir, annhechnegol i gyflwyno'r ystadegau a'u cyd-destun i gynulleidfa mor eang â phosibl.
- Cyflwyno'r prif "ddata diweddaraf" ar frig pob adran gan mai'r rhain fydd o'r diddordeb mwyaf i'n defnyddwyr allweddol.
- Darparu data hanesyddol i gyd-fynd â'r datganiad hwn, ynghyd â sylwadau sy'n egluro'r ffactorau sydd y tu ôl i'r tueddiadau hanesyddol.
- Ehangu'r manylion ar sut y defnyddir y data mewn rhannau eraill o Lywodraeth Cymru.
- Defnyddio'r cylchgronau eraill a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru ac Undebau'r Ffermwyr ac a anfonir at ffermwyr i'w hannog i anfon ffurflenni'r arolwg yn ôl atom. Blwyddyn 2021 yw'r ail yn olynol lle gwelwyd cyfradd ymateb uwch ar ôl sawl blwyddyn o ddirywiad.
- Cyhoeddi [Adroddiad Ansawdd](#) manwl ym mis Chwefror 2021 ac ynddo wybodaeth am ansawdd data a methodoleg yr arolwg. Mae darparu'r wybodaeth honno ar wahân yn golygu bod y Datganiad hwn yn fyrrach.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant ar gyfer Cymru. Y saith nod hynny yw Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth ac iach ac sy'n fwy cyfrifol ar lefel fyd-eang, ac sydd â chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu defnyddio er mwyn mesur y cynnydd a wneir tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Cyflwynwyd y 46 dangosydd cenedlaethol ym mis Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, a'r naratif ar gyfer pob nod llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig, i'w gweld yn [adroddiad Llesiant Cymru](#).

Rhagor o wybodaeth am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#).

Gallai'r ystadegau yn y datganiad hwn ddarparu naratif ategol i'r dangosyddion cenedlaethol a gall byrddau gwasanaethau cyhoeddus eu defnyddio ar gyfer eu hasesiadau llesiant lleol a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yma: [Arolwg o'r Cyfrifiad Amaethyddol a Garddwrol](#)

Diweddariad nesaf

Tachwedd 2021

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch ei anfon mewn e-bost i ystadegau.amaeth@llyw.cymru

Trwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan [Fersiwn 3.0 o'r Drwydded Llywodraeth Agored](#), ac eithrio pan nodir yn wahanol.